

анизатордарга 3-түү харчи
ий төлөнөр.
Бирийгээдэг, син барылары-
р курдук, бари ороскуоттар
миттерэ олохтоноллар, о
итер хамнаскэ, массынэ-
актор паркатын, сизмэлэри,
обурдуулары, уматык-обу-
уох матырыяалларын түл-
ыга. Үлэ аккордной-пре-
нальной системанан төлө-
р. Ол аата, сирн огороочу-
р ылыллыбыт хас бирид-
ентер бородууксуя иһин (и-
и хаачыстыбатын уонна и-
ини атылааһын дийнээ-
анатын учуоттааһынан)
амнастарын аахсаллар. Ы-
аагы хамнас нуормаларына
онна расценкаларынан дий-
рэхтик толоруллубут үлэлэ-
эмэйдэринэн барылаар. Ү-
түүнү хомуйуу кэниити-
лыллыбыт бородууксуя иһ-
рдэ төлөнүллүбүт хам-
онна сдельнэй расценкалар
ан аванс хаачыстыбатын

Мэччирэн— өлгөм үүт, эмис эт

ОЙБОН КҮӨЛ ОБӨЛӨРӨ

Мын Харбилатын илэн унгар Ойбон Күөл дөн көрө кес-түүдөөх сир баар. Ыраактан көрдөхкө, кини уу арыытыгар майгыныыр. Манна Сайыл «Чэчир» үлэ уонна сынналант лаа-уурун 14 ыйрэй көрөөччүтэ үлэтир. Кыр-гыттар билигин 186 ыйрэдээхтэр. Настав-никтара А. К. Попова Айаа ветеринарнай үөрөхтөөх, опыттаах үлэбит.

— Нырайдырбитин күтүгэ үстө аһатабыт. Искусственной үүт оморобут, болтушка (комбикорм хааһыта) сэтэбит, күөх үүтү

эмнэ туһанабыт. Кыр-гыттар нырайдырбин өбө курдук бөөбөй-дүүлэр. Соторутаабы-та биир нырай суос-катын эмлээккэ эрэй-дээбитэ. Онон оҕолор

наһаа ыксаабыттара. Кэлин совхоз ыал-ларга көрүүгэ биэрбит тингэһэлэринэр эмнэ-рингэ ылбыттарга, — диин көпсөйр сала-бааччылар Р. В. Фе-дорова, Раиса Васи-левна Якутскайдаары-тыа хаһаайыстыбан-най техникуму бүтөр-битэ.

Кыргыттар үлэлэ-рин-хамнастарын, хай-дах сыннаһахтаах-тарын бэйэлэрэ бы-лаанныһаа, ону биир сүбөнөн толороллор. Соторутаабыта, куль-турнай сыннаһааны тэрийингэ эппиэттээх Лена Иванова этиити-нэн сыннаһан биечэ.

гин тэрийбиттара. Он-но поварадары А. Г. Попованы, наставник-тарын Анна Констан-тинованы кытта ис-тинник кэпсэппиттэрэ, үлэни-хамнаһы хай-дах тэрийиэхтээхтэрин туһунан сүбөлэспиттэ-рэ. «Бары биир кийи туһугар, биир кийи барыбыт туһугар» диин девиз ылыммыттарга. От ыйын 3 күнүгэр «Чэчир» үлэ уонна сыннаһан лаадырын сезон аһыллытыгар сүрүн базаларыгар — Бабабада бара сыл-дыбыттарга. Сайылык-тары, ходоһалары кэ-рийэн концерт көрдө-лөр. бэйэлэрин иһин ардыларыгар спортив-най күрэхтэһиилэри тэрийэр былааннаах-тар. Илээн кэмнэри-тэр кинигэ ааҕаллар, гербарий хомуйаллар. Ыраас салгыи, сыр-дык уу, көмүс күн үлэһит оҕолор арах-сыһапат дөбөрлөрө.

М. МИХАЙЛОВА.

ХАС БИИРДИИБИТИТТЭН ТУТУЛУКТААХ

Карл Маркс аатынан совхоз Төлөй Диритигэ-э-йи Төлөһөн ферматыгар 8 буолон ыһаһыксытты-быт. Кыстык ыйдарыгар хас биирдии фуражнай ыһахтан 920-диги кг үүтү ыһахтаахпыттан 56-лыы кг аһардыбыт. Ол иһигэр бэс ыйгар ыһах ахсыт-тан былааны таһынан 67-диги кг үүтү ыһахтыбыт.

Сайылыкпыттыгар, ыһаһы үлэтэ үмүрүйэн биэрбэккэ, хайутаан, бэс ыйын 13 күнүгэр эрэ, аспуллут. Билигин 4 маннаһыксыты 7 оркуола үөрөнөччүлэрэ солбуйа сылдьааллар. Оҕолор үүт ыһаһын таһыгары түһэрбэ-тилэр. Дьулуһан, кыһам-ныһаахтык үлэһиилэр. Кинилэргэ наставнигынан ыһаһыксыт В. Захаров арамыта, Владимир —

бэйэтэ төһө да эдэр буол-лар, сүөһүнү көрүүгэ сыстаас, эппиэтинэһи толору ойдуур коллек-тивпыттыгар биир төһүү кийибит.

Бостуук — фермада ту-таах үлэһит. Бу өттүнэн бийиги быйыл табылын-ныбыт. Промкомбинатка рабочайдыгы сылдьан ба-ра өттүнэн совхоз произ-водствоыгар үлэһии тах-сыбыт коммунист Е. Е. Захаров уонна VIII кы-лаһын бүтэрбит Афоня Коркин бу үлэни кыһаа-хото туталлар. Ыһахыһа-мы көтүтүүгэ таһаарыл-ла илик.

Эбии аһылыгы Н. П. Максимов оҕорор. Ыһах-тарбытыгар күнгэ орто-туван 20-диги кг көөн-нөрбөнү сизэбит. Үлэ-лииргэ усулуобуйа баар

Титиникитин ааспыт са-йын саҕардан муосталаа-быттарга. Онон уутуууута лаппа кыччаата. Биир-дии бэйэбит 20-диги ыһах-таахпыт. Ол эрэри ме-хэнической ыһаһын буол-ан үлэлииргэ чэпчэки, түргэн.

Билигин күнгэ ортоту-нан 1,3 тонна үүтү ыһ-быт. Бу тэтиммитин ыһыкытатахпыттына мөч-чирэн ыйдарынаабы бы-лааммытын толоруохпут. Үлэ бүтөнүктөөх түмүгэ хас биирдии сүөсүһүт — ыһаһыксыт, бостуук, эбии аһылыгы оҕорооч-чу кыһамнытыттан, дьулурууттан тутулук-таах. Онон коллектив ойе-санаата бүтүнүүтэ былааны толорууга тү-мүллэр.

В. СМЕРНИКОВ,
ферма старшайа.

Кэргэниилэр үрдүк кирбиилэрэ

Кэргэниилэр Прасковья ферманы салайааллар. Федотовна уонна Семен Григорьевич Кривошап-киннар сыл ахсын Ханас ахсыттан 272-диги кг үрүк Эбэҕэ сайылыһааллар. Ха-илэһин үрүлүтэн бы-тылы баастын «манньык-» лааннарын 79-туу кг сэттэһэ «Ыллык» коуһардылар. Ордук үр-дүк биеэс үлэһиттөөх дүк көрдөрүүнү старшай

Прасковья Федотовна ситистэ; 212-диги кг ыһа-сорудабын 331-диги кг толордо. Оттон Семен Гри-горьевич ыһаһын ахсыт-тан күнгэ 12-диги кг итээһинэ суоһу ыыр.

С. НИКИТИН.

бариллибит хамнас уратылары бээдэмэскэ туруоруллар. Бийиги биригээдэлэрбит про-изводственной былааннарын оруу аһары толороллор. Итин-ник түбэлтэҕэ кинилэр бириэ-сизэлэһэллэр. Бириэмийэ бы-лааны таһынан оҕоһуллубут бөрдүүксийи сыһаһын 20 бы-рыһаһыгар тэҥнэһэр (атыы-лаһылыһыт сыһаһаарынан). Бөрдүүксийи ыһаһыга бы-лаанна көрүлүбүттээдэр аһы-лах ороскуоту оҕорбуттар эмнэ харчынан бириэмийэлэ-һэллэр. Премиянай сред-ствоһар кэмэйдэрэ экономия сууматын 25 бырыһаһыгар тийгээлэр.

1982 сылга биригээдэ гектар-тан 38,4 центнер бурдуту хому-йар былааннаабын 43,6 центне-ринэн толорбута, 215 центнер оннугар 230 центнер хортуюп-пуйу хомуйбута. Сезон устата механизатордар 20 тонна ума-тыгы кэмчилээбиттэрэ. Кол-

лектив хомуйбут бөрдүүксийи аһаһын бэйэҕэ тулар сыһаһа былаанна көрүлүбүттээдэр намыһах буолбута. Үчүгэй көрдөрүүлэртөн кол-лектив материальной барыһы ыһаһа дуо? Биллэн турар. «Би-ригээдэ үрдүнэн аһардас эбии төлөбүр хас биирдии үлэлэм-төт солкуобай ахсын 20 хар-чыга тэҥнэспитэ. Механиза-тордар хамнастара ыйга 280—270 солкуобайга тийсбитэ. От-тон тракторист И. Ф. Давыд-кин орто хамнаһа 314 солкуо-байга, тракторист-комбайнер А. П. Естухов хамнаһа 330 солкуобайга тэҥнэспитэ. Кол-лективка кийилэр уонтан тахса-сыл үлэһиилэр, онон стажта-рын иһин уопсай хамнастарын 10 бырыһаһыгар тэҥнэһэр эбии төлөбүр ааҕыллар. Ыһа-та, ааспыт сылга «Биригээдэ» хас биирдии чилиэнэ ортоту-нан 400 солкуобайдаах эбии төлөбүрү ыһахтыта.

Колхоз бу биригээдэҕэ хоз-расчет уһуна коллективной ба-ларээт киллэриллибитин кэннэ бөрдүүксийи үс төгүл улаатта. Ыһаһыт өрүү биир дэхситик, көхтөөхтүк үлэтир. Билигин 47 механизатор баар. Биригээдэҕэ үлэ диксипилин-нэтин кэһин диин суох, хаһаа-йын хардарыта көрдөбүл чүө-сөөтэ үчүгэйдик сайдар. Ман-на биир кийи барыбыт туһу-гар, бары биир кийи туһугар диин принцибинэн олоҕоһолор, үлэһиилэр.

Хозрасчет, үлэни тэрийингэ бөдөрөттөөһини формата дьону аһарга-суоттуурга, хас биир-дии харчыны харыһырга үө-рэтээлэр. Сиркэ оҕорооччу-лар ханнак баһар прои-водственной операция төһө суумалаабы биригээдэ, онуоха биэркэлэһиһэ, күн-дьыл усу-лөбуйаларын учуоттаабыта дэттэн аһаран биллэлэр. Ста-

ОТУ ТҮҮРЭН БЭЛЭМНЭЭҢИН

Бийиги республикабыт совхозтара 570—640 ты-һыһычча гектардаах сир отун охсоһолор, итинтэн 55—62 бырыһаһын трак-торнай косилканан оҕу-саталлар. Оттуур ходоһа-лар сүөһү туһар ферма-ларыттан 2-3 километр-тан 100—110 километрга дьэри тарбанан сыталлар. Сорох кытаанах сыллар-га 500—800 километрдаах атын оройуонга тийэн Госземлефонда сиригэр от-тууллар итиннэ ону ав-тотранспортынан кыһаһ-ны суолунан таһааллар. Маннааха 30—40 кыраа-дыктаах тыһыһыга оту таһырдыа кииппэллилэр.

Ленинскэй уонна Уус-Алдан оройуоннарыттан уратылар оту кииппэлээн бэлэмнээһини кизэник тутта иликтэр. Ити сү-рүн биригээһиннэтин «Киргизстан» пресс-под-борщигы, ГУТ-2,5 түүк-түүр подборщигы, ТШН-2,5 штабеллеры транс-портировщигы баһылыгы иликтэрэ уонна бөдөн-нэна кииппэлэммит кураа-нах оту трактор прице-битар автоматическайды-тирдэр ЛПУ-2 агрегат суоһа буолар. Маны та-һынан совхозтарга түүк-тэммит оту хомуйан трак-тор сыһардытар, мас-сыһа кузовыгар ку-руустуурга аналлаах МТ-1 эмис суох.

Сүөһү аһылытын бэ-лэмнээһини калимник механизациялааһын та-һыма сыл ахсын 25—33 бырыһаһын иһигэр хал-банньыр. Механизация аһардаах эвенолар күүс-тэринэн аһылык 30—35 бырыһаһа иһин эбэтэр көлө-илин эвеноларын күүстэринэн ыһаһыллар. Кэлим механизациялаах эвенолар 3—5 тонналаах оттору кэһиһэллэр. Ити-ни кыһын суола суох сир-рини тракторынан 20—100 километртан таһыга хаһаайыстыбалар улахан ороскуоту сүтэллэр. Ман-нык усулуобуйада сүөһү аһылытын бэлэмнээһин уонна мизеттигэр тиз-дин көдүүстөөх техно-логиятын булуу уонна олохтоһун производство-го улахан практической суолталаах.

1982 сыллаахха Покров-скайдаары ОНХ ыһаах

учаастастарыгар ПРП-1,6 пресс-подборщигынан оту от ходоһада уһуннук сыһаһына даһаны буор-тутуубат. Экспериментальной бэра-бизркэ ыһаһылыһыта. Барыта 280 тонна от бө-лөмнэммитэ. Быйыл Тыа хаһаайыстыбатын минис-терствотын совхозтара 26 түүрэр пресс-подборщигы ыһаһаһа.

Оту охсуу уонна му-һуу көһөрү трактор-най косилканан итиннэ ГВК-6 диин көдүүһэлээх пальцевой кыраабыһынан ыһаһыллар. ПРП-1,6 түү-

рэр пресс-подборщик «Ве-ларусь» МТЗ трактордар бары көрүгнэригэр оло-руллар уонна 17—20 бы-рыһаһын сизкээх оту хо-муйан цилиндр форма-лаахтык түүрэр (рулон-нуур). Түүрүлүбүт от диаметра 1,5 метргэ, уста-тата 1,4 метргэ дьэри боһлор, ыһаһына 500 килограммга тийэр эбэ-тэр биир кубической метргэ 120—200 кило-грамм от киирэр. Оттон биир тонна окко 0,5 ки-лограмман ордуута суох быа (шпагат) ороскуот-танар.

Трактор хаамтаһына, пресс-подборщик оту хо-муйан ылан транспортер лентатыгар биэрэр. Оттон валиклар уонна барабан көмөлөрүнэн оту форма-лаһар камераҕа атаарал-лар. Ол кэмгэ от чи-тиир, кииптэтир. Анал-лаах курдар көмөлөрү-нэн камера иһигэр туһах курдук форма оҕоһуллан таһар. Онон от көлөн муһуһулуннаһын ахсын түүрүү улаатан иһэр. Түүрүү кэмэйэ ситтэһи-нэ, оту эргитэр аппарат тохтотуллар. Бэлэмнэ-нит түүрүү (рулон) быа-нан көлтилэр уонна хо-дуһада түһэриллэр.

От төгүрүк формалааһа сыһыар түстэһинэ или-һэрин аһыаһар. Түөрт муһуһулаах ыһа киип-пэлэммит оттооһор 3-4 төгүлүнэн кыратык сиз-

гирэр. Онон түүктэммит от ходоһада уһуннук сыһаһына даһаны буор-тутуубат.

Пресс-подборщик оҕо-румтуота кииппэлээһин чиниттэн уонна түүрүү диаметрыттан быһаҕчы тутулууктанар. Кыра уон-на көпсөккэй түүрүүлэри саҕорорго пресс-подбор-щик оҕорумтуота нам-таһар.

ПРП-1,6 агрегат часаска 9 километр түртэһинэн бардаһына ити кэмгэ 15 тоннада дьэри оту түү-рүөхтээх. Оттон Урун Бэс учаастагар муһуһаан 7,9 тоннаны түүрүбүтэ. Ити-ниэхэ ходоһа кыараһаһа уонна сыһаһааһы, меха-низатордар опыттара тийибтэ, онтон да атын биригээһиннэр харгыстаа-быттарга.

Ити да үрдүнэн бу эве-но чиликэннэрин оҕорон таһаарыһалара 1,3 төгүл үрдээбитэ. Үлэ ороскуота биир центнергэ 21 быры-һаһын наһааһыта. Маны таһынан совхозтар ыһах учаастактан оту тизээл-лэригэр транспортнай ороскуоттара аһыһылар, маннааха автотранспоры туһанар кыах үөскүүр. Оту бэлэмнээһин төлөбү-рө ходоһа үүнүүтүттэн итиннэ кизэнттэн-кы-раһаһыттан көрөн олох-тоһор.

Билигин толорута суох механизациялаах эвено-лар оту охсууу уонна муһуһууу механизация көмөтүнэн ыһтан баран, кэһиһини илиһинэн толо-роһоллор. Бары эвенолары бөдөк түүрүүлэри бэлэм-ниир пресс-подборщикта-рынан хааччылааһа, рес-публика совхозтарыгар сүөһү аһылытын бэлэм-нээһини калимник меха-низациялааһын таһыма иһин төгүл көрүгэ үрдүө-этэ. Бу дьылаада улахан оруолу оройуоннардаағы агропромышленнай хол-боһуктар, тыа хаһаайы-стыбатын производствен-най управлениетын уон-на совхозтар специалис-тара ыһааллар.

Е. ДАВЫДОВ,
ТХСНЧИ механиз-ацияда отделын сибээ-дисеһиэ, экономиче-скай наука кандидата.

сарын» почвада киллэрини до-латын аһаһарга коллективка этин киллэрбитэ. Үчүгэй үү-нүү хомуллубута, хас биирдии центнер хортуюппуйга 20-диги харчы кэмчилээммитэ. Хаһаайыстыбаҕытай аһсаан-наах бөдөрөттөөһөр биригээдэ-лэр—бу үлэһит эппиэтинэһин үрдүк кэрдиһкэ өрө көтөҕөр, кинини иһэр, бэйэтин дьыа-латын үчүгэйдик билэргэ кү-һэйэр үлэ төрөһиһини прогрес-сивнай формата. Сыл ахсын сирн оҕорооччулар маастарыс-тыбалара үүнэн иһэр. Хонуута таһаһаһарын быдан иһиннэ, кыһын кинилэр араас куль-туралары үүнэрини техноло-гиятын үөрэтэллэр, техника-ларын кийэһин бэлэмнииллэр, ороскуоттар «реестрдерин», үү-рүүнү хомуйуу улаатыһын үө-динамикатын иһэн-тоһон үө-дүннэрэтэллэр. Ол да иһин бүтөһик-тээх түмүктэр итинник үрдүк-тэр.

